

CIVILNÍ OBRANA

Mírová politika Sovětského svazu a ostatních socialistických zemí dosáhla a dosahuje významných úspěchů. Dosažené úspěchy mají svůj materiální základ především v ekonomické síle socialistických států v čele se Sovětským svazem a v připravenosti jejich ozbrojených sil na obranu socialistických vy-

vozeností. Přes dosažené výsledky mírové politiky nemůžeme zapomínat na to, že dosud nebyla odstraněna hlavní příčina možného vzniku válek a především možného rozpoutání imperialistické agrese proti socialistickým státům. V třídně rozděleném světě, kdy v jeho značné části mají dosud vládu ve svých rukou imperialistické kruhy, existuje trvalé nebezpečí možného vzniku války, především agresivní války imperialistických zemí proti společenství socialistických zemí. Imperialistické kruhy se nikdy nespokojily a nemohou spokojit s vítězstvím socialismu, se vznikem světové socialistické soustavy a s jejími úspěchy. Netají se s tím, že jejich ozbrojené síly se připravují zejména k nasazení proti socialistickým zemím. Tyto jejich záměry nacházejí svůj reálný odraz v konkrétních přípravách a zaměření činnosti v oblasti ideologické, politické, ekonomické i vojenské.

Vývoj hospodářství i ostatních oblastí života společnosti kapitalistických států je poznamenán stále rostoucí militarizací.

Proto také L. I. Brežněv ve zprávě ÚV KSSS přednesené na XXV. sjezdu uvedl, „Vcelku pozitivní rozvoj sovětsko-amerických vztahů za poslední léta však komplikuje řada faktorů, které nelze přehlížet. Snaží se mu bránit vlivné síly v USA vyzývající k dalšímu stupňování horečného zbrojení v USA a v NATO“.

Charakteristické rysy příští možné války z hlediska vztahu fronty a zápolí

Pokud by se imperialistickým kruhům podařilo rozpoutat válku proti socialistickým zemím k dosažení svých dobrodružných politických cílů, lišila by se tato válka kvalitativně od všech válek minulosti. Taková válka by byla rozhodujícím ozbrojeným střetnutím dvou třídně antagonistických světových společenských soustav. Válka by byla vedena k dosažení rozhodných politických cílů. Cílem imperialistické politiky by bylo dosáhnout zvratu v historickém vý-

voji lidstva. Byl by to rozhodný pokus o zničení socialistického společenského zřízení a jeho základů. Tomu by byl podřízen zámysl i způsob vedení války.

Tomu jsou podřízeny a na těchto základech stojí všechny dosavadní vojenské strategické koncepce hlavních kapitalistických států a celého agresivního bloku NATO. H. Kissinger je např. ve své knize „Jaderné zbraně a zahraniční politika“ charakterizuje takto: „Myšlenka, že vítězství ve válce se dosáhne zničením průmyslového potenciálu nepřítele a podlomením morálního stavu civilního obyvatelstva, je základním principem anglických, stejně jako amerických strategických názorů“.

Z hlediska charakteru války a způsobu jejího vedení by válka buď již při svém vzniku, nebo až v dalším průběhu nabyla charakteru světové, koaliční všeobecné války. Byla by charakterizována značným prostorovým rozmachem. Válečná činnost a její důsledky by zasáhla všechna nebo převážnou většinu pozemních i námořních válčišť, i blízký kosmický prostor. Válka by se vyznačovala značnou ničivostí a tím, že těžiště ničení by se z prostoru fronty přesunulo do zápolů, do hloubky území státu a celé koalice.

Protože stále existuje imperialistická politika a její zdroje, trvá stále i nebezpečí vzniku imperialistické ozbrojené agrese. Komunistická strana proto klade jako jeden z hlavních úkolů nejen ozbrojených sil, ale všech politických, státních, hospodářských a společenských orgánů a organizací zabezpečit spolehlivou obranu socialistických vymožeností lidu. Tento úkol zdůrazňuje zpráva ÚV KSČ XV. sjezdu KSČ tak, že „obrana naší socialistické vlasti je záležitostí všech občanů“.

Zmařit cíle imperialistické agrese a způsobit agresorovi úplnou porážku nemůžeme dosáhnout pouze válečnou činností ozbrojených sil. Ozbrojené síly si pochopitelně ponechávají svoji významnou úlohu při odražení a konečném zničení agresora ozbrojeným zápasem. Jedině činností ozbrojených sil můžeme zničit síly a prostředky agresora, zničit nebo vážně narušit jeho vojenský a ekonomický potenciál.

Dosáhnout konečného naplnění cílů války však nemůžeme ani sebeúspěšnější činností ozbrojených sil. Ozbrojené síly totiž samy o sobě nejsou schopny využít třebas i výrazné úspěchy válečné činnosti k dosažení kvalitativní změny — přeměnit dosažený úspěch v úspěch politický a dosáhnout tak splnění politických cílů války. To je možné tehdy, jestliže budou uchovány základy životaschopnosti společnosti, její ideové, politické, ekonomické, vojenské zdroje a bude zachováván její třídní politický a státní základ.

Úkol zabezpečit spolehlivou obranu socialistické vlasti vyžaduje v soudobých podmínkách řešit a zabezpečit tento úkol komplexně. Zejména vyžaduje organizovat a uskutečňovat opatření k přípravě ozbrojených sil, národního hospodářství a obyvatelstva. Vedle těchto oblastí zabezpečujících přípravu země k obraně, mají rozhodující význam opatření organizovaná a uskutečňovaná v oblasti přípravy a zabezpečení činnosti státních, politických, vojenských a ekonomických orgánů.

Otázka komplexního řešení obrany socialistického státu se stala jednou ze stěžejních otázek rozvíjející se sovětské vojenské vědy již v období odražení imperialistické intervence a zejména v období po jejím odražení. Na základě zkušeností imperialistické války a zhodnocení vývoje bojové techniky ukázal již M. V. Frunze nové úkoly spojené s řešením obrany socialistické vlasti. Ve svém článku „Na nových cestách“, zveřejněném v časopise *Vojennyj vestnik* v r. 1925, zdůrazňuje mj. „Život a práce fronty je v každé chvíli určován pra-

cí a stavem týlu. Fronta ve smyslu prostoru zasaženého přímo válečnými operacemi ztrácí ráz dřívější živé bariéry, která přehrazovala nepříteli přístup do týlu. Týl se nyní, ne-li úplně, rozhodně ve značné části slučuje s frontou. Z toho vyplývají nové úkoly a nové metody přípravy na obranu země a zejména nová úloha týlu jako přímého účastníka boje.

Předvídatost a platnost těchto závěrů potvrdily průběh a zkušenosti 2. světové války a zejména prudký rozvoj vědy a techniky v období po této válce. Kvalitativně nové druhy zbraní i výrazné změny možností i dříve známých zbraní a bojové techniky našly odraz v kvalitativních změnách, ke kterým došlo v celém vojenství. Tyto změny vedly ke vzniku kvalitativně nových způsobů válečné činnosti a k tomu, že i v minulosti známé způsoby válečné činnosti nabývaly kvalitativně nový obsah.

Jako jeden z hlavních druhů válečné činnosti, který nabyl nový rozsah i obsah, se postupně ustavovala **ochrana a obrana zápolí a uskupení vojsk před nepřátelskými jadernými údery**. Jejím úkolem je podle kolektivu autorů vedených V. D. Sokolovským, jak je formulován v knize „Vojenská strategie“ (NV 1963, česky, strana 352) „uchránit všechno základní pro život státu, zabezpečit plynulý chod hospodářství i dopravy a uchovat bojeschopnost ozbrojených sil“. Kromě toho v téže knize je na základě zhodnocení možného rozsahu a způsobu napadení zápolí vyjádřen názor: „Nebezpečí, že v soudobé válce bude použito prostředků hromadného ničení... i proti hlubokému zápolí, si vynutilo organizovat nový druh strategického zabezpečení životnosti celého zápolí, známý pod názvem civilní obrana“ (NV 1963, česky, strana 399).

Nebezpečí možného rozsáhlého ničivého napadení sil, prostředků a objektů v hloubce území koalice států Varšavské smlouvy vede k tomu, že se jako relativně samostatná oblast strategického zabezpečení státu a celé koalice, formuje komplex **opatření ochrany a obrany státního území**. Úkolem těchto opatření je ničit pozemního nepřítele a nepřátelské živly, které pronikly do hloubky státního území, odstranit nebo snížit škodlivé účinky nepřátelského napadení, zabezpečit ve vymezeném rozsahu při nepřátelských úderech a jejich ničivých i škodlivých účincích činnost řídicích politických, státních, vojenských a hospodářských orgánů, ochranu životů a zdraví obyvatelstva, působit proti nepřátelské ideologické diverzi, zabezpečit obranu a ochranu důležitých objektů na území státu, ochranu a obranu kulturních a materiálních hodnot, podmínky pro chod národního hospodářství, organizovat opatření k zabezpečení pobytu a přesunu vojsk na území státu a vytvářet podmínky pro zabezpečení polních vojsk doplňováním osobami, zbraněmi, technikou a materiálem.

Celý tento komplex opatření záleží ve sladěné činnosti ozbrojených i neozbrojených složek, politických, státních, vojenských, hospodářských a společenských orgánů a organizací na celém území státu podle jednotného zámyslu s cílem vytvořit podmínky k odrazení ozbrojené agrese, zničit pozemního nepřítele, který pronikl do hloubky státního území, odrazit jeho údery, odstranit anebo snížit ničivé a škodlivé účinky úderů kosmických, raketových a vzdušných prostředků nepřítele, spolu zabezpečovat zachování životaschopnosti jednotlivých států i koalice států Varšavské smlouvy i schopnost odrazit nepřátelskou ozbrojenou agresi.

Značná různorodost, rozsah a složitost organizovaných a uskutečňovaných opatření vyžaduje vytvořit systém orgánů, útvarů a jednotek, který by umožňoval využití všech sil, prostředků a zdrojů společností. Na přípravě těchto

úkolů a při jejich plnění se podílejí především **vojenské síly** (vojenské svazky, útvary a jednotky umístěné na teritoriu státu a vojenské územní orgány se svými útvary a jednotkami), **civilní obrana**, **Sbor národní bezpečnosti**, **Lidové milice a aktivy obyvatelstva**.

Místo a úloha civilní obrany v systému obrany státu, její cíl, úkoly, struktura

Významnou úlohu při přípravě a zabezpečení opatření spojených s ochranou obyvatelstva, materiálních a kulturních hodnot a zabezpečení chodu národního hospodářství má **civilní obrana**.

Místo civilní obrany při obraně státu je v našich podmínkách právě vymezeno především zákonem o obraně ČSSR č. 40/61 Sb., jehož paragraf 15 stanoví: „Civilní obrana jako součást obrany republiky zahrnuje opatření k zabezpečení ochrany a obrany obyvatelstva před následky nepřátelských vzdušných útoků, k vytvoření podmínek pro plynulý chod hospodářského života při nepřátelských vzdušných útocích a k odstraňování následků těchto útoků“.

Odpovědnost za přípravu a plnění opatření civilní obrany je v současné době upravena zákonem č. 17/1976 Sb. z 15. 3. 1976, kterým řízení těchto opatření přešlo do působnosti ministerstva národní obrany.

Svým posláním a vymezeným obsahem opatření můžeme chápat civilní obranu jako relativně samostatný **druh strategického zabezpečení obrany** státu a koalice států Varšavské smlouvy.

Civilní obrana se formuje jako jednotně organizovaný ucelený systém operačních, organizačních a materiálně technických opatření, který se stal nezbytnou a nezaměnitelnou součástí strategického zabezpečení obrany každého socialistického státu a celé koalice států Varšavské smlouvy.

Jako cíl civilní obrany můžeme vymezit: zabezpečit maximálně možnou **ochranu obyvatelstva před nepřátelským napadením** a jeho ničivými účinky, vytvářet podmínky pro zabezpečení **řídící činnosti** politických, státních i hospodářských orgánů, zabezpečit **ochranu materiálních i kulturních hodnot** před ničivými a škodlivými účinky nepřátelských úderů a spolu s ostatními silami a prostředky na území státu zabezpečovat odolnost, obranu i životaschopnost státu a **plynulý chod hospodářského života**.

Činnost civilní obrany záleží v připraveném, organizovaném, sladěném a maximálně efektivním využití sil a prostředků, při přípravě a uskutečnění systému operačních, organizačních a materiálně technických opatření podle jednotného zámyslu pro splnění úkolů, jimiž se dosáhne cíle civilní obrany.

Způsob a rozsah plnění úkolů civilní obrany, její výstavba a strukturální uspořádání vychází z celkové koncepce civilní obrany, kterou určuje politika KSČ k zabezpečení internacionální obrany socialistické vlasti.

Celkové koncepte civilní obrany ČSSR vychází zejména:

- z politiky KSČ,
- ze závěrů marxisticko-leninského učení o válce, zejména ze závěrů o charakteru, charakteristických rysech a způsobech vedení příští možné války a ze zásady vojenské politiky komunistické strany,
- z mezinárodní vojenskopolitické a vnitropolitické situace,
- z vojenské doktríny států Varšavské smlouvy, zejména ze závěrů o možném způsobu zahájení války, rozsahu a způsobu nepřátelského napadení, způsobu odražení agrese poární vojsky,

- z místa a úlohy ČSSR při odražení nepřátelské agrese,
- z lidských a materiálních zdrojů a ekonomických možností, ze struktury národního hospodářství, jeho proporcí a prostorového rozmístění za války,
- ze státoprávního uspořádání.

Je pochopitelné, že tato koncepce nemůže být strnulá a neměnná. Je založena na pevných zásadách marxismu-leninismu, opírá se o proletářský internacionalismus a je součástí internacionální obrany socialistických států. Ve svých závěrech musí vyjadřovat konkrétní historické podmínky určující způsob řešení obrany socialistických států. Musí odrážet zejména změny v mezinárodních vojenskopolitických podmínkách, ve vnitropolitickém, společenském a ekonomickém rozvoji, změny ve způsobech vedení války a ozbrojeného zápasu, změny v rozvoji vojenské techniky a další konkrétní vlivy.

Současnou koncepci civilní obrany určují především tyto základní závěry:

- v příští válce by se těžiště ničivých účinků přenášelo do hloubky území státu a koalice států Varšavské smlouvy,
 - válka by mohla být zahájena s použitím pouze klasických prostředků ničení anebo s použitím jaderných zbraní a ostatních zbraní hromadného ničení i s použitím novodobých prostředků hromadného ničení včetně využití geofyzikálních způsobů vedení války,
 - i při zahájení války bez použití ZHN přeroste válka ve všeobecnou jadernou válku, vyznačující se rozsáhlým masovým ničením,
 - základní koncepce agresora je založena na využití překvapení,
 - soudobé prostředky průzkumu snižují možnost dosáhnout překvapení, přesto nemůžeme vyloučit, že se nepříteli podaří dosáhnout překvapení co do rozsahu a způsobu, částečně i co do času a prostoru napadení,
 - můžeme předpokládat, že získáme čas k uvedení do pohotovosti systému civilní obrany, alespoň v nejnútnejším rozsahu,
 - společenské zřízení, struktura národního hospodářství, vysoká politická jednota lidu i pevnost států Varšavské smlouvy umožňuje využití značného počtu obyvatelstva i prostředků národního hospodářství v zápolí k plnění úkolů civilní obrany,
 - opatření civilní obrany je nutné plánovat a řídit podle jednotného zámyslu a centralizovat je k plnění rozhodujících úkolů. Je však třeba dát možnost decentralizovaného využití sil a prostředků v závislosti na prostorovém použití prostředků nepříteli a rozsahu napadení a na možnostech co nejefektivnějšího využití sil a prostředků,
 - zabezpečení obrany socialistické vlasti je povinností všech státních, společenských a hospodářských orgánů a organizací i všeho obyvatelstva. Zabezpečení obrany nemůže být pouze výlučnou záležitostí ozbrojených složek.
- Z koncepce civilní obrany vyplývají i její úkoly, jejichž splněním dosáhneme daného cíle. Tyto úkoly můžeme v zásadě dělit nejprve podle oblastí, v nichž jsou plněny, podle jejich zaměření a místa vzhledem k cíli civilní obrany.

Z tohoto hlediska můžeme rozdělit úkoly civilní obrany na úkoly:

- ochrany obyvatelstva, materiálních a kulturních hodnot lidu, zabezpečení chodu státního a veřejného života,
- ochrany osazenstva závodů, zabezpečení odolnosti národního hospodářství a plynulého chodu hospodářského života.

Úkoly plněné v těchto oblastech se pochopitelně navzájem velmi těsně prolínají, úzce spolu souvisí a vzájemně se ovlivňují. Jsou organizovány podle jednotného zámyslu, budou plněny ve vzájemné závislosti, souběžně a v úzké součinnosti.

Úkoly civilní obrany v obou těchto základních oblastech můžeme dále dělit a vymezit z hlediska způsobu činnosti.

Z tohoto hlediska patří mezi základní úkoly civilní obrany:

- příprava obyvatelstva a osazenstva závodů k plnění úkolů civilní obrany,
- příprava řídicích orgánů, útvarů a jednotek civilní obrany,
- zabezpečení uvedení systému civilní obrany do pohotovosti,
- varování a vyzoomění obyvatelstva a osazenstva závodů o nebezpečí napadení a k ochraně před účinky nepřátelského napadení,
- organizace a zabezpečení ochrany proti ničivým a škodlivým účinkům nepřátelských prostředků vzdušného a kosmického napadení. Jde zejména o organizaci a zabezpečení ochrany proti zbraním hromadného ničení a protivzdušné obrany,
- maskování zejména z hlediska ochrany proti úderům nepřátelských prostředků vzdušného napadení,
- budování staveb civilní obrany,
- organizace a plnění úkolů týlového zabezpečení úkolů civilní obrany,
- záchranné a prvořadě odstraňovací práce v prostorech napadení,
- záchranné a prvořadě odstraňovací práce při živelných pohromách a velkých provozních haváriích i v době míru,
- spoluúčast při organizaci a zabezpečení bezpečnostních a pořádkových opatření zvláštního režimu života ve vymezených prostorech, zejména v prostorech napadení,
- plánování a řízení civilní obrany.

K objasnění zásad a způsobu řešení úkolů civilní obrany, jejich rozsahu a obsahu se chci blíže zmínit o úkolech civilní obrany v oblasti ochrany obyvatelstva. Úkoly k zabezpečení komplexní ochrany obyvatelstva tvoří významnou část působnosti a činnosti civilní obrany. Jak vyplývá z uvedených základních úkolů civilní obrany, představuje ochrana obyvatelstva rozsáhlý komplex úkolů charakteru operačního, organizačního a materiálně technického.

Ochrana obyvatelstva zahrnuje přípravu a plnění těchto hlavních úkolů:

- přípravu obyvatelstva k plnění úkolů civilní obrany,
- vyzoomění o zvýšení ohrožení a nebezpečí nepřátelského napadení,
- varování před nepřátelským napadením a jeho škodlivými účinky a varování před nebezpečím účinků záplavových vln z rozbořených vodních děl;
- individuální ochranu,
- kolektivní ochranu,
- záchranné a prvořadě odstraňovací práce v prostorech napadení.

Účinnost a způsob plnění těchto úkolů ochrany obyvatelstva bude ovlivňovat i plnění dalších úkolů, které se s těmito úkoly ochrany prolínají a těsně na sebe navazují. Bude to zejména organizace zdravotnického zabezpečení, maskování a z něho jako nejrozsáhlejších zatemňovacích opatření, zavedení zvláštnostního režimu života ve vymezených oblastech a prostorech apod.

Individuální a kolektivní ochranu musíme řešit především jako ochranu proti účinkům zbraní hromadného ničení.

Cíl, obsah a zásady plnění úkolů k ochraně obyvatelstva

Přípravu obyvatelstva organizujeme podle jednotného plánu s přihlédnutím ke konkrétním místním podmínkám. Organizujeme ji na závodech, v ústavech i v úřadech a v obcích s cílem ovlivnit morálně politický stav obyvatelstva z hlediska potřeb obrany a připravit obyvatelstvo tak, aby zvládlo základní opatření ochrany před účinky nepřátelského napadení a odstraňování následků tohoto napadení.

Vyrozumění a varování má zabezpečit včasné uvedení orgánů a jednotek civilní obrany do pohotovosti a zabezpečit varování obyvatelstva. Varovné signály jsou předávány obyvatelstvu otevřeně všemi dostupnými prostředky a stanoveným způsobem využití akustických prostředků. Signály pro uvádění do pohotovosti jsou předávány vnitřní cestou orgánům civilní obrany.

Individuální ochrana je pohotovostní a bezprostřední ochrana osob proti přímým účinkům některých škodlivých vlivů nepřátelského napadení. Je doplňkovým druhem ochrany. Zabezpečují ji orgány a jednotky CO diferencovaně pro osazenstvo závodů, úřadů a ústavů prostředky individuální ochrany, uloženými na závodech a v objektech, pro neaktivní obyvatelstvo v zařízeních národních výborů.

Kolektivní ochrana je souhrn složitých organizačně technických opatření, která mají zabezpečit maximální možnou ochranu osob podle místních podmínek. Svým obsahem je značně náročná na materiální i organizační zabezpečení. Je uplatněn princip diferencovaného řešení kolektivní ochrany podle významu a možného rozsahu napadení ekonomických a politickosprávních center a objektů. Na základě významu těchto center pro ekonomiku a řízení státu za války byla stanovena klasifikace míst na místa zvláštní důležitosti (Z), důležitosti I., II., a III. kategorie, u vodních děl jsou díla zařazena podle svého významu pro ekonomiku a obranu do kategorií A, B, C.

K účelnému využití prostředků a ke konkrétnímu řešení ochrany obyvatelstva podle místních podmínek je kolektivní ochrana řešena jako kombinace evakuace a ukrytí. Přitom prioritní význam má ukrytí. Je pochopitelné, že úkrytová zařízení budou mít různou odolnost jak s ohledem na místní možnosti připravit a vybudovat úkrytová zařízení, tak i s ohledem na možný způsob a rozsah nepřátelského napadení. K dosažení cíle civilní obrany se uplatňuje požadavek dosáhnout plného ukrytí všeho obyvatelstva a osazenstva závodů v úkrytových zařízeních, která přinejmenším zabezpečí ochranu před radioaktivním spadem a přímým zasažením chemickými a biologickými zbraněmi.

Záchranné a prvořadě odstraňovací práce v prostorech napadení zabezpečují útvary a jednotky civilní obrany s cílem zachránit obyvatelstvo (osazenstvo závodů), materiální hodnoty a zabezpečit nutné odstraňovací práce, které souvisejí se záchranou a bezpečností obyvatelstva a osazenstva závodů. Záchranné práce zahrnují především průzkum, vyproštění osob, poskytnutí předlékařské a první lékařské pomoci, odsun a vyvedení osob, speciální očistu a dezaktivaci. Prvořadě odstraňovací práce zahrnují zejména zneškodnění nevybuchlé munice, lokalizaci a likvidaci požárů a poruch na energetických a inženýrských sítích, uvolnění komunikací pro zásah jednotek CO a pro odsun, zabezpečení staveb proti zřícení, poskytnutí nejnutnějšího stravování i nouzového odívání apod.

Při přípravě, plánování a plnění úkolů civilní obrany plně uplatňujeme zásadu centralizace s potřebnou mírou decentralizace pravomocí a odpovědností.

ti řídicích orgánů i decentralizace a diferenciacie v použití sil a prostředků. Centralizace je dána zejména tím, že je důsledně uplatňována vedoucí úloha KSČ, která je realizována i v řídicí úloze rad obrany, ve výstavbě i v působnosti civilní obrany. Centralizace se projevuje také v tom, že opatření civilní obrany připravujeme a plánujeme podle jednotných, centrálně stanovených zásad, podle jednotného zámyslu k dosažení jednotného cíle. Plány civilní obrany sjednocují použití sil a prostředků na daném stupni a schvaluje je nadřízený stupeň řízení.

Decentralizace a tím i míra centralizace se projevuje ve vymezení působnosti, pravomoci a odpovědnosti podřízených stupňů řízení a resortních orgánů i ve využití územních zdrojů, sil a prostředků územními a resortními řídicími orgány.

Způsob přípravy a plánování úkolů civilní obrany tak umožňuje co nejúčinnější využití sil a prostředků ke splnění jednotného zámyslu při jejich využití prostorově a resortně decentralizovaném a podle podmínek diferencovaném.

Pro úspěšné plnění úkolů a akceschopnost civilní obrany má značný význam její **strukturální uspořádání** a organizace sil a prostředků.

Socialistické společenské zřízení založené na společenském vlastnictví výrobních prostředků a na jednotě zájmů převážné většiny lidu při obraně socialistických vymožeností vytváří podmínky pro účelné, jednotně řízené využití sil a prostředků k plnění úkolů civilní obrany i na jejich rozmístění odpovídajícím požadavkům obrany socialistických států a v souladu s potřebami národního hospodářství. Socialistický stát uvolňuje a využívá potřebné zdroje a prostředky nejen na ochranu života a zdraví obyvatelstva a na zabezpečení chodu národního hospodářství i za podmínek nepřátelského napadení, ale je schopen zabezpečit a zabezpečuje prostředky nutné pro zabezpečení životních potřeb obyvatelstva i za těchto podmínek.

Na základě zkušeností z výstavby a uspořádání civilní obrany v Sovětském svazu budujeme i v našich podmínkách civilní obranu na základě státních, hospodářských a společenských orgánů a organizací i na vojenském základě.

Z hlediska strukturálního uspořádání civilní obranu organizujeme a řídíme jednak po vojenské linii v působnosti ministerstva národní obrany a zabezpečují vojenské teritoriální orgány, po linii státoprávních orgánů a zabezpečují vlády ČSSR, ČSR, SSR a národní výbory, jejich orgány a prostředky a po linii resortů národního hospodářství a ostatních resortů státní správy a zabezpečují orgány, síly a prostředky resortních ministerstev.

Z hlediska strukturálního uspořádání se civilní obrana dělí na součásti. Jsou to nevojenské a vojenské útvary CO.

Vojska civilní obrany tvoří štáby, jejich zabezpečovací a provozní útvary a jednotky, jejich zařízení a vojenské útvary CO.

Nevojenské jednotky CO se dělí na územní služby CO, jednotky a záchranné útvary CO objektů a útvary svépomoci v obcích.

Vojenské útvary CO tvoří méně početnou, ale významnou složku CO. Jsou organizovány především k plnění úkolů vyžadujících vysokou pohotovost k zásahu a centralizaci sil a prostředků.

Jsou organizovány jako **pluky CO** a určeny především k pohotovému zásahu v prostorech napadení a k záchranným a prvořadým odstraňovacím pracím zejména v napadených velkých ekonomických a politickosprávních centrech s vysokým počtem obyvatelstva.

Nevojenské jednotky civilní obrany tvoří nejpočetnější složku CO. Jsou vytvářeny ze zaměstnanců podniků, ze sil a prostředků jednotlivých resortů národního hospodářství a ostatních resortů. Jsou charakterizovány vysokou profesionální odborností i vysokým morálním stavem a osobní obětavostí svých příslušníků.

Územní služby jsou organizované jako městské, okresní, krajské, popř. i oblastní, republikové a federální služby resortů. Jejich posláním je zabezpečit plnění úkolů CO v rámci daného územního celku, k poskytnutí pomoci útvarům a jednotkám CO na objektech a v obcích a k zabezpečení především nevojenských útvarů CO. Jsou určeny především k zabezpečení podmínek pro chod veřejného života i za podmínek nepřátelského napadení.

Jsou vytvářeny průzkumné a spojovací jednotky, orgány, jednotky a útvary stavebně technické, zdravotnické, komunální, zemědělské, požární, vodotechnické, energetické, plynárenské a zásobovací služby.

Mimo orgánů a jednotek územních služeb plní v rámci úkolů CO vymezené úkoly orgány a jednotky Veřejné bezpečnosti, zvláštní jednotky ministerstva dopravy (při obraně železnic), státní služba pošt a telekomunikací. Pro zabezpečení silniční dopravy na vymezené silniční síti a k plnění dopravních úkolů civilní obrany je organizováno jednotné řízení silniční dopravy a obnovy silnic se svými středisky řízení a jednotkami.

Jednotky a záchranné útvary CO objektů a útvary svépomoci CO v obcích jsou vytvářeny a organizovány na základě konkrétních podmínek podniků a obcí tak, aby zabezpečovaly plnění úkolů civilní obrany v závodech a obcích. Jsou vytvářeny ze zaměstnanců podniků, v obcích převážně z aktivu obyvatel.

Závěr

Koncepce činnosti, výstavby a strukturálního uspořádání civilní obrany vycházející z uvedených základů osvědčila svoji oprávněnost a účelnost. Praktické zkušenosti z některých cvičení jak v civilní obraně, tak i součinnostních cvičení civilní obrany s ostatními složkami ukázaly celkovou vhodnost řešených opatření, dobrou připravenost jednotek a útvarů CO k plnění vymezených úkolů.

Účinnost opatření organizovaných a uskutečňovaných k obraně socialistických států záleží na morálním stavu všeho lidu a na připravenosti řídicích orgánů, ozbrojených složek i všeho obyvatelstva k odražení ozbrojené agrese a odstranění jejích následků. Síla socialistického tábora v čele se Sovětským svazem i péče komunistické strany vytvářejí všestranné podmínky pro řešení tohoto vážného problému.